

en GM Company en GM Holdings anderzijds, in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt, 13.6. verwijst de zaak naar de rol 13 september 2023 voor een akte door SDEJ als bedoeld in 7.109, waarna Stellantis c.s. en de Autodealers daarop vier weken daarna bij antwoordakte mogen reageren (alle aktes maximaal vijf pagina's), voorts in de zaak met nummer C/13/705132 / HA ZA 21-687 van SEC en in de zaak met nummer C/13/712754 / HA ZA 22-71 van SCC:

13.7. verwijst de zaken naar de rol van 22 november 2023 voor beslissing over voortprocederen, voorts in alle drie de zaken:

13.8. houdt iedere verdere beslissing aan.

(Bijlagen I tot en met III: niet opgenomen; red.).

123

Gederfd woongenoot door geluidshinder: aankopen bij de begrotingswijze van Groningse aardbevingsschade?

Rechtbank Zeeland-West-Brabant zp
Middelburg
16 augustus 2023, nr. C/02/400866 / HA ZA
22-438, ECLI:NL:RBZWB:2023:5713
(mr. Römers)

Noot mr. T. Riyazi, mr. L. Schuurs

Gederfd woongenot. Hinder. Onrechtmatige geluidsoverlast. Materiële en immateriële schade.

[BW art. 5:37 jo. 6:162, 6:97, 6:106 lid 1 aanhef en onder b; Activiteitenbesluit milieubeheer art. 2.17 lid 1 onder a; Bouwbesluit 2012 art. 3.8 lid 1; EVRM art. 8; Gw art. 10]

Een bewoner van een appartement ondervindt hinder door geluidsoverlast van de ondergelegen Aldi-supermarkt. Volgens de rechtbank kan de geluidsoverlast (deels) worden geobjectiveerd; uit een voorlopig deskundigenbericht blijkt overschrijding van de geluidsnormen. Deze geluidsoverlast is volgens de rechtbank, gezien de ernst en duur ervan, ook onrechtmatig. Hoewel de bewoner een zekere mate van hinder te accepteren heeft, impliceert de boven de supermarkt gebouwde woonfunctie dat daar wonen mogelijk

moet zijn zonder dat overschrijding van de geluidsnormen plaatsvindt. De rechtbank kent materiële schadevergoeding toe wegens gederfd woongenot op basis van een schatting. Bij de begroting van deze schade overweegt de rechtbank expliciet dat zij niet aansluit bij de richtlijn van de Hoge Raad in het arrest van 2019 voor afhandeling van Groningse aardbevingsschade (trillingshinder). Ook wijst de rechtbank een naar billijkheid vastgesteld bedrag aan immateriële schadevergoeding toe, omdat psychisch onbehagen en stress door jarenlange geluidsoverlast aantasting van de bewoner in zijn persoon oplevert.

[eiser01],
te [plaats01],
eisende partij,
hierna te noemen: '[eiser01]';
advocaat: mr. T.M. Kools te Roosendaal,
tegen
Aldi Roosendaal B.V.,
te Terneuzen,
gedaagde partij,
hierna te noemen: 'Aldi',
advocaat: mr. M.W. van Nijendaal te Arnhem.

1. De procedure
(...)

2. De feiten

2.1. [eiser01] is eigenaar van het appartement aan de [adres01] in [plaats01]. [eiser01] heeft dit appartement gekocht van A.V.V. Beheer B.V. (hierna: 'AVV').

2.2. Aldi exploiteert een supermarkt in een pand onder het appartement van [eiser01]. Aldi huurt dit pand van AVV.

2.3. Op enig moment heeft [eiser01] bij Aldi geklaagd over geluidsoverlast van de Aldi-supermarkt.

2.4. In opdracht van AVV heeft [naam01] Raadgevende Ingenieurs (hierna: '[naam01]') in de periode van 2 tot 6 februari 2017 een geluidsonderzoek ingesteld. [naam01] heeft op 15 maart 2017 een rapport uitgebracht. Op 18 mei 2017 heeft [naam01] een vervolgonderzoek ingesteld en ook die bevindingen gerapporteerd.

2.5. Aldi heeft renovatiewerkzaamheden uitgevoerd in de periode januari tot april 2019.

2.6. In opdracht van AVV heeft [naam01] op 15 juli 2019 aanvullend gerapporteerd.

- 2.7. In opdracht van [eiser01] heeft [naam02] audio & electronics engineering (hierna: '[naam02]') van 6 tot 13 november 2019 een geluidsmeting uitgevoerd. [naam02] heeft zijn bevindingen gerapporteerd in een memo van 25 november 2019.
- 2.8. [eiser01] heeft Aldi (en AVV) per brief van 14 januari 2020 aansprakelijk gesteld voor de veroorzaakte hinder en haar gesommeerd maatregelen te nemen.
- 2.9. Op 13 mei 2020 en 19 mei 2020 heeft [naam01] in opdracht van AVV een tweetal aanvullende rapporten opgesteld.
- 2.10. Naar aanleiding van deze rapportages van [naam01] heeft [naam02] op 25 mei 2020 en 5 juni 2020 een tweetal memo's opgesteld.
- 2.11. Aldi heeft per brief van 8 juni 2020 afwijzend gereageerd op de aansprakelijkstelling van [eiser01].
- 2.12. Op 28 oktober 2020 heeft [eiser01] de rechtbank een voorlopig deskundigenonderzoek verzocht. Bij beschikking van de rechtbank van 24 maart 2021 is dit verzoek toegewezen, met benoeming van [deskundige01] B.V. (hierna: [deskundige01]) tot deskundige. [deskundige01] heeft op 6, 7 en 30 september 2021 geluidsmetingen in de woning van [eiser01] uitgevoerd. Op 13 januari 2022 heeft [deskundige01] haar definitieve rapport uitgebracht.
- 2.13. In de tussentijd heeft [naam02] in opdracht van [eiser01] van 19 tot 21 juni 2021 weer een geluidsmeting uitgevoerd. De bevindingen van [naam02] zijn gerapporteerd in zijn memo van 1 juli 2021.
- 2.14. Naar aanleiding van het rapport van [deskundige01] heeft [eiser01] Aldi bij brief van 25 februari 2022 gesommeerd maatregelen te treffen om de geluidsoverlast tegen te gaan. Bij brief van 11 maart 2022 heeft Aldi daarop afwijzend gereageerd.
- 2.15. Op 11 augustus 2022 heeft [eiser01] Aldi gedagvaard.

3. Wat vinden partijen?

3.1. [eiser01] vordert, samengevat:

- I. te verklaren voor recht dat Aldi onrechtmatige geluidhinder heeft toegebracht aan Aldi;
- II. Aldi te veroordelen om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 682,50, voor iedere maand vanaf 1 juli 2015 tot en met de datum van het vonnis wegens materiële schade, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de dag der dagvaarding tot de dag van voldoening;

III. Aldi te veroordelen om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 15.000,00 wegens immateriële schade, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de dag der dagvaarding tot dag van voldoening;

IV. Aldi te verbieden om de geluidwaarden zoals omschreven in artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit te overschrijden, op straffe van een dwangsom van € 1.500,00 per dag of gedeelte van de dag dat Aldi hieraan niet voldoet, tot een maximum totaalbedrag van € 100.000,00 te betalen aan [eiser01];

V. Aldi te verbieden om de maximale geluidnormen conform de NSG-richtlijn en de Vercammen-curve te overschrijden, op straffe van een dwangsom van € 1.500,00 per dag of gedeelte van de dag dat Aldi hieraan niet voldoet, tot een maximum totaalbedrag van € 100.000,00 te betalen aan [eiser01];

VI. te bepalen dat bij samenloop van overschrijdingen als genoemd onder IV. en V. per dag of gedeelte van een dag eenmaal een dwangsom verschuldigd wordt;

VII. Aldi te veroordelen om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 925,00 aan buitengerechtelijke kosten, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de dag der dagvaarding tot dag van voldoening;

VIII. Aldi te veroordelen om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 11.336,45 aan kosten voorlopig deskundigenbericht, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de dag der dagvaarding tot dag van voldoening;

IX. Aldi te veroordelen in de proceskosten en de nakosten.

3.2. [eiser01] stelt dat Aldi onrechtmatige geluidhinder veroorzaakt. [eiser01] ervaart geluidsoverlast van de Aldi-supermarkt vanaf het moment dat hij op 1 september 2015 in zijn appartement is komen wonen. Het gaat hierbij om uit de Aldi-supermarkt afkomstige loopgeluiden, rolgeluiden, stootgeluiden tegen wand, vloer en plafond, geluid van de papierpers en laagfrequente geluiden van de koelinstallatie. Uit het rapport van [deskundige01] en de memo's van [naam02] blijkt dat er stelselmatig sprake is van een overschrijding van de decibelnormen. Meer specifiek worden zowel de maximale geluidniveaus als de langtijd-gemiddelde geluidniveaus uit artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit milieubeheer overtreden. De koelinstallatie van Aldi overschrijdt bovendien de normen uit het Bouwbesluit en de niet-wettelijke

NSG-richtlijn en Vercammen-curve. [eiser01] vordert daarom een verklaring voor recht dat Aldi onrechtmatige geluidhinder aan hem toebrengt. Ook vordert [eiser01] Aldi te verbieden om de geluidwaarden uit artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit en de maximale geluidnormen van de NSG-richtlijn en de Vercammen-curve te overschrijden. Daarnaast vordert [eiser01] een schadevergoeding. Als gevolg van de geluidhinder is [eiser01] namelijk aangetast in het ongestoord genot van zijn woning. De materiële schade hiervoor begroot [eiser01] vanaf 1 september 2015 op € 682,50 per maand. Ook heeft de geluidsoverlast tot gevolg dat [eiser01] in zijn persoon is aangetast, waardoor sprake is van immateriële schade. [eiser01] begroot die schade op € 15.000,00. [eiser01] maakt tot slot aanspraak op de kosten die hij heeft moeten maken voor het voorlopig deskundigenbericht, de buitengerechtelijke kosten en de wettelijke rente.

3.3. Aldi voert verweer. Aldi betwist dat zij onrechtmatige geluidhinder veroorzaakt. Volgens Aldi heeft [eiser01] – kort gezegd – onvoldoende gesteld om de onrechtmatigheid van de hinder aan te tonen. Aldi vindt daarom dat de vorderingen van [eiser01] moeten worden afgewezen en dat [eiser01] in de kosten van deze procedure moet worden veroordeeld.

3.4. Op de stellingen van partijen wordt hierna verder ingegaan.

4 Wat vindt de rechtbank?

Juridisch kader onrechtmatige geluidshinder

4.1. De wet bepaalt¹ dat een eigenaar van een erf geen onrechtmatige (geluids)hinder mag toebrengen aan eigenaars van andere erven. Niet elke overschrijding van bepaalde geluidsniveaus is onrechtmatig, omdat het in grote mate subjectief is wanneer sprake is van geluidsoverlast. Buren moeten tot op zekere hoogte hinder van elkaar accepteren. Waar de grens ligt tussen wat buren van elkaar moeten accepteren en wat onrechtmatige hinder is, is in algemene zin moeilijk te duiden. Of het veroorzaken van hinder onrechtmatig is, is volgens vaste rechtspraak afhankelijk van de aard, de ernst en de duur van de hinder, de daarvoor veroorzaakte schade en de verdere omstan-

digheden van het geval². Daarbij is van belang of degene die de hinder ervaart, zich ter plaatse heeft gevestigd vóór of ná het tijdstip waarop de hinder is begonnen. In dat laatste geval zal diegene een zekere mate van hinder eerder hebben te accepteren³. Niet doorslaggevend is het antwoord op de vraag of wordt voldaan wordt aan de geldende publiekrechtelijke regelgeving⁴.

4.2. De rechtbank zal daarom allereerst beoordelen of sprake is van objectieve geluidsoverlast en daarna beoordelen of die geluidshinder op grond van bovengenoemd toetsingskader onrechtmatig is.

4.3. Het is aan [eiser01] om te stellen en te bewijzen dat Aldi onrechtmatige geluidshinder veroorzaakt⁵. [eiser01] is namelijk degene die zich op de rechtsgevolgen van de onrechtmatige hinder beroept.

Is er sprake van objectieve geluidshinder?

4.4. Voor de rechtbank staat voldoende vast dat [eiser01] en zijn gezin geluiden van Aldi horen die voor hen hinderlijk zijn en die hen zeer bezighouden. Naar het oordeel van de rechtbank kan die geluidshinder deels worden geobjectiveerd. De rechtbank overweegt daartoe als volgt.

4.5. [eiser01] heeft ter onderbouwing van zijn stellingen verwezen naar de inhoud van de rapporten van deskundigen [deskundige01] en [naam02]. De rechtbank zal enkel het rapport van [deskundige01] als uitgangspunt nemen. Van belang is namelijk wat [deskundige01] als onafhankelijk door de rechtbank benoemde deskundige heeft vastgesteld. Bovendien heeft [deskundige01] in zijn rapportage ook aandacht besteed aan de bevindingen van [naam02] en [naam01].

– Activiteitenbesluit

4.6. Tussen partijen staat vast dat Aldi-supermarkt een type-B inrichting is op grond van het Activiteitenbesluit en dat zij moet voldoen aan de in artikel 2.17 lid 1 onder a van het Activiteitenbesluit neergelegde geluidnormen. Op grond van dit artikel mag het *langtijdgemiddelde beoordelingsniveau* in aanpandige gevoelige gebouwen, zoals de

2 ECLI:NL:HR:1991:ZC0235

3 ECLI:NL:HR:1998:ZC2704

4 ECLI:NL:HR:2017:1106

5 Artikel 150 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)

1 Artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (BW) in combinatie met artikel 5:37 BW

woning van [eiser01] die boven de Aldi-supermarkt is gelegen, veroorzaakt door de in die supermarkt aanwezige installaties en toestellen, tussen 07:00 en 19:00 uur niet meer bedragen dan 35 dB(A), tussen 19:00 en 23:00 uur niet meer dan 30 dB(A) en tussen 23:00 en 07:00 uur niet meer dan 25 dB(A). Het *maximaal geluidsniveau* in aanpandige gevoelige gebouwen mag tussen 07:00 en 19:00 uur niet meer bedragen van 55 dB(A), tussen 19:00 en 23:00 uur niet meer dan 50 dB(A) en tussen 23:00 en 07:00 uur niet meer dan 45 dB(A).

4.7. [deskundige01] heeft op 6, 7 en 30 september 2021 bemande geluidsmetingen uitgevoerd in de woonkamer van [eiser01] en onbemande geluidsmetingen uitgevoerd in de slaapkamer en op het buitenterras van [eiser01].

4.8. Uit het rapport van [deskundige01] blijkt dat hij geen overschrijding van het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau heeft vastgesteld. Hoewel [deskundige01] op 6 en 7 september 2021 geluid heeft waargenomen uit de supermarkt, waaronder val-/stootgeluiden, het rijden van palletwagens en/of rolcontainers, de papierpers en geluid van de koelinstallatie (compressoren), is geen overschrijding gemeten. Op 6 september 2021 is gedurende de avondperiode ≤ 28 dB(A) gemeten, waarbij 30 dB(A) was toegestaan. Op 7 september 2021 is gedurende de dagperiode ≤ 33 dB(A) gemeten, waarbij 35 dB(A) was toegestaan en gedurende de avondperiode ≤ 29 dB(A), waarbij 30 dB(A) was toegestaan. Op 30 september 2021 is gedurende de dagperiode ≤ 32 dB(A) gemeten, waarbij 35 dB(A) was toegestaan en gedurende de avondperiode ≤ 30 dB(A) waarbij 30 dB(A) was toegestaan. Daarbij is opgemerkt dat sprake is van een overschatting van deze beoordelingsniveaus, omdat gedurende een groot deel van de avondperiode geen werkzaamheden hebben plaatsgevonden in de Aldi-supermarkt.

4.9. [deskundige01] heeft evenmin een overschrijding van het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau van de (compressoren van de) koelinstallatie gemeten. [deskundige01] heeft het geluid van de koelinstallatie gekwalificeerd als een bromtoon. Volgens [deskundige01] kan op momenten dat het geluid van de koelinstallatie goed waarneembaar is, het geluid worden gekarakteriseerd als een geluid met een 'duidelijk tonaal karakter'. In die gevallen moet volgens [deskundige01] op het langtijdgemiddelde deelgeluidniveau een tonale toeslag worden berekend van 5 dB. Die

tonale toeslag moet dus alleen berekend worden over de tijdperioden dat het geluid van de koelinstallatie goed waarneembaar is. [deskundige01] heeft in de nacht van 6 op 7 september 2021 een geluidsniveau van 23 dB(A) gemeten. Uit de berekening van [deskundige01] blijkt dat hij in zijn berekening om tot 23 dB(A) te komen rekening heeft gehouden met de toepassing van de tonale toeslag. Omdat in de nachtperiode een langtijdgemiddeld geluidsniveau van 25 dB(A) is toegestaan, is geen sprake van een overschrijding hiervan. Hoewel [deskundige01] rapporteert dat niet is uitgesloten dat tijdens een warme zomerse nacht een hoger beoordelingsniveau kan optreden (omdat de koelinstallatie dan harder moet werken), kan dit vermoeden op dit moment niet worden geobjectiveerd.

4.10. Ten aanzien van de maximale geluidsniveaus is dit anders. [deskundige01] heeft zowel op 7 als op 30 september 2021 overschrijdingen van de maximale geluidsniveaus gedurende de dagperiode geconstateerd. Zo is op 7 september 2021 eenmaal een overschrijding van 3 dB(A) gemeten en mogelijk eenmaal een overschrijding van 4 dB(A). Op 30 september 2021 is eenmaal (en mogelijk driemaal) een overschrijding van 4 dB(A) vastgesteld en eenmaal een overschrijding van 6 dB(A). Voor de avond- en nachtperiode is geen overschrijding van de maximale geluidsniveaus geconstateerd.

4.11. Op grond van bovenstaande kan dus worden geconcludeerd dat een deel van de door [eiser01] ervaren geluidsoverlast kan worden geobjectiveerd, namelijk voor wat betreft de overschrijding van de maximale geluidsniveaus in de dagperiode.

– *Bouwbesluit*

4.12. [deskundige01] heeft in zijn onderzoek de door [eiser01] ondervonden geluidsoverlast van de koelinstallatie nader geobjectiveerd, door het installatiegeluidniveau van de koelinstallatie te beoordelen aan de hand van het Bouwbesluit 2012. [deskundige01] concludeert dat op basis van de metingen rekening moet worden gehouden met een installatiegeluidniveau van ten minste 34 dB. Op basis van artikel 3.8 lid 1 van het Bouwbesluit 2012 is (in geval van nieuwbouw en verbouwsituaties na 1 april 2021) een installatiegeluid van maximaal 30 dB toegestaan. Gelet op deze grenswaarde is het geluidsniveau van de koelinstallatie naar hedendaagse maatstaven dus te hoog.

4.13. De grenswaarde van 30 dB uit het Bouwbesluit 2012 is in onderhavig geval echter bestuursrechtelijk niet van toepassing, omdat deze grenswaarde alleen geldt voor installaties in nieuwbouw- of verbouwsituaties gebouwd ná 1 april 2021. In de situatie van Aldi is sprake van bestaande bouw, waarbij de koelinstallatie is gebouwd vóór 1 april 2021. Maar dat de grenswaarde van 30 dB uit het Bouwbesluit 2012 bestuursrechtelijk niet van toepassing is, wil niet zeggen dat de civiele rechter bij de beoordeling van de vraag of sprake is van onrechtmatige hinder geen aansluiting kan zoeken bij de huidige geldende normen van het Bouwbesluit 2012. Volgens de nota van toelichting bij artikel 3.8 van het Bouwbesluit heeft deze bepaling als doel geluidhinder voor de burenen te beperken, zodat tevens sprake is van een civielrechtelijke strekking. Dit betekent dat laagfrequente geluiden die bestuursrechtelijk binnen de normen van het Bouwbesluit 2012 vallen, civielrechtelijk als onrechtmatig kunnen worden gekwalificeerd, afhankelijk van de frequente en de duur waarmee deze geluiden worden geproduceerd. De bevindingen van [deskundige01] dragen privaatrechtelijk dus wel degelijk bij aan de objectivering van de overschrijding van het geluidsniveau van de koelinstallatie volgens de huidige norm uit het Bouwbesluit 2012.

4.14. Aldi heeft zich nog verweerd met de stelling dat de beoordelingswijze van installatiegeluid volgens het Bouwbesluit afwijkt van die volgens het Activiteitenbesluit en dat het installatiegeluidniveau niet is uitgedrukt in dB(A), maar in dB, waardoor het gemeten geluidniveau niet is gecorrigeerd naar de gevoeligheid voor het menselijk oor. Aan dat verweer gaat de rechtbank voorbij. Uit de nota van toelichting bij artikel 3.8 van het Bouwbesluit 2012 blijkt dat dit een bewuste keuze van de wetgever is geweest. [deskundige01] heeft volgens de regels van het Bouwbesluit gemeten en de meting gerapporteerd, zodat van de juistheid van die meting wordt uitgegaan.

– *NSG-richtlijn en Vercammen-curve*

4.15. [deskundige01] heeft voor de objectivering van de door [eiser01] gestelde geluidsoverlast vanwege het laagfrequente geluid van de koelinstallatie tot slot een aantal richtlijnen als uitgangspunt genomen, zijnde de NSG-richtlijn en de Vercammen-curve. De rechtbank zal, vanwege het ontbreken van wettelijke regelgeving voor laagfrequent geluid in Nederland, deze twee richt-

lijnen als uitgangspunt nemen. Hoewel Aldi daartegen bezwaar heeft gemaakt, heeft Aldi niet aangegeven welke regelgeving of richtlijnen de rechtbank dan wel als uitgangspunt zou moeten nemen.

4.16. Uit het rapport van [deskundige01] blijkt het volgende. In de NSG-richtlijn is een referentiecurve opgenomen die is bedoeld om een geluidsklacht te kunnen objectiveren. Deze referentiecurve is gebaseerd op de gehoordrempel van een doorsnee groep personen van 50 tot 60 jaar. De NSG-referentiecurve is zodanig opgesteld dat 10% van deze personen nog in staat is een geluid beneden deze curve waar te nemen.

De Vercammen-curve beschrijft de laagfrequente geluidsniveaus waarbij hinder kan optreden. Per tertsband is op grond van onderzoek vastgesteld bij welke geluidsniveaudrempel er geluidshinder begint op te treden.

4.17. De rechtbank begrijpt uit de beschrijving van bovengenoemde richtlijnen dat enkel de Vercammen-curve de hinderlijkheid van geluid aantoonst, in tegenstelling tot de NGS-curve waarbij enkel hoorbaarheid het criterium is. Om die reden kan enkel de Vercammen-curve en niet de NGS-curve de geluidshinder van [eiser01] objectiveren. Uit het rapport van [deskundige01] blijkt dat op basis van de Vercammen-curve de geluidsniveaus voor laagfrequent geluid zijn overschreden. Volgens de Vercammen-curve worden namelijk in de 100 Hz-tertsband de geluidsniveaus overschreden met 7 dB (gehele meetduur) en met 11 dB (luide momenten).

4.18. Aldi verweert zich met de stelling dat de Vercammen-curve grenswaarden bevat, waarbij 3 tot 10% van de doorsnee bevolking hinder zou kunnen ondervinden. De Vercammen-curve toont dus niet méér aan dan dat een klein deel van de bevolking dit geluid als hinderlijk zal ervaren en een substantieel deel niet. Een overschrijding van de Vercammen-curve brengt dus niet met zich dat per definitie sprake is van hinder.

4.19. De rechtbank volgt dit verweer van Aldi niet. Zoals hiervoor overwogen kan de rechtbank, gelet op het ontbreken van wetgeving in Nederland voor laagfrequent geluid, niet anders dan de Vercammen-curve als uitgangspunt nemen. Dat slechts een relatief klein gedeelte van de doorsnee bevolking door [deskundige01] onderzocht geluid als hinderlijk zal ervaren, doet niets aan de geldigheid van dat onderzoek of de Vercammen-curve af. Voor het percentage van 3 tot 10%

van de doorsnee bevolking zal het laagfrequente geluid wel degelijk als hinderlijk worden ervaren, wat – wederom afhankelijk van de frequentie en de duur van dit geluid – ook onrechtmatig kan zijn.

Is de geluidshinder onrechtmatig?

4.20. De conclusie op grond van bovenstaande is dat de door [eiser01] ervaren geluidshinder deels kan worden geobjectiveerd. De vervolgvraag is of die geobjectiveerde geluidshinder ook onrechtmatig is. De rechtbank beantwoordt die vraag bevestigend en overweegt daartoe als volgt.

4.21. [eiser01] stelt dat de hierboven geobjectiveerde overlast onrechtmatig is, omdat sprake is van ernstige, structurele en objectief aangetoonde geluidsoverlast.

4.22. Aldi heeft hiertegen allereerst aangevoerd dat [eiser01] niet heeft voldaan aan zijn stelplicht, omdat [eiser01] zijn vorderingen niet heeft onderbouwd aan de hand van de onder 4.1 genoemde criteria van a) de aard, b) de ernst en c) de duur van de hinder en d) de daardoor veroorzaakte schade in verband met e) de overige omstandigheden van het geval. [eiser01] wijst enkel op het feit dat wettelijke en niet-wettelijke normen zijn overschreden, terwijl uit de onder 4.1 genoemde rechtspraak volgt dat dit enkele feit niet zonder meer bepalend is.

4.23. De rechtbank passeert dit verweer van Aldi. Van degene die hinder ervaart mag worden verwacht dat hij feiten stelt waaruit de onrechtmatige hinder blijkt. Dat heeft [eiser01] gedaan. Dat [eiser01] die feiten bij dagvaarding niet direct aan de onder 4.1 genoemde criteria heeft verbonden, kan niet leiden tot de conclusie dat [eiser01] reeds daarom niet aan zijn stelplicht heeft voldaan.

4.24. Uit het rapport van [deskundige01] blijkt dat de geluidsoverlast bestaat uit zowel inpandige geluiden uit de Aldi-supermarkt (val- en stootgeluiden, het rijden van palletwagens, rolcontainers en papierpers) als uitpandige geluiden (een lage bromtoon van de koelinstallatie aan de buitenzijde van de Aldi-supermarkt). Hoewel de (aard van de) deze geluiden passen binnen wat verwacht kan worden bij de normale exploitatie van een supermarkt, vrijwaart dat Aldi niet om normen te overschrijden die juist dienen ter bescherming van geluidshinder afkomstig van die normale exploitatie. En hoewel de overschrijding van de inpandige geluidshinder slechts een paar dB(A) betreft, is van belang dat onbetwist heeft gesteld dat

deze overschrijding meerdere keren per dag en al gedurende een periode van jaren plaatsvindt. Ook [deskundige01] onderschrijft dat de overschrijdingen vaker plaatsvinden dan hij nu heeft gemeten, omdat hij slechts gedurende een beperkt deel van de dagperiode heeft gemeten. Daarnaast voldoet de lage bromtoon van de koelinstallatie niet aan de huidige eisen van het Bouwbesluit en de Vercammen-curve, terwijl [eiser01] eveneens onbetwist heeft gesteld dat de lage bromtoon al sinds meerdere jaren aanwezig is. Daar komt bij dat volgens [deskundige01] niet is uitgesloten dat bij een hogere koelvraag tijdens een warme zomernacht een hoger beoordelingsniveau kan optreden, waardoor ook de langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus uit het Activiteitenbesluit worden overschreden. Bovengenoemde omstandigheden tezamen onderschrijven de ernst en duur van de geluidshinder.

4.25. Vaststaat dat [eiser01] per 1 september 2015 in de woning verblijft, terwijl de Aldi-supermarkt daar op dat moment al gevestigd was. [eiser01] heeft daarom een zekere mate van hinder van Aldi te accepteren. Maar de woonfunctie die boven de supermarkt is gebouwd, impliceert dat wonen boven een supermarkt mogelijk moet zijn, zonder dat door die supermarkt een overschrijding van de geluidsnormen plaatsvindt, ongeacht het moment waarop de woonfunctie wordt benut. Daarnaast voert Aldi terecht aan dat haar supermarkt een maatschappelijke functie vertegenwoordigt, maar deze omstandigheid vrijwaart Aldi niet om ten opzichte van [eiser01] geluidshinder te veroorzaken. Aldi moet namelijk ook rekening houden met ongeschreven zorgvuldigheidsnormen.

4.26. Het argument van Aldi dat zij reeds al het mogelijk heeft gedaan om geluidsreducerende maatregelen te treffen en daarvoor al flink heeft geïnvesteerd, maakt dit niet anders. [eiser01] heeft die geluidsreducerende investeringen betwist. Aldi heeft tegenover die betwisting haar investeringen onvoldoende onderbouwd. Daarnaast heeft te gelden dat, voor zover Aldi de geluidsreducerende maatregelen zou hebben getroffen, die maatregelen kennelijk niet afdoende zijn geweest.

Vorderingen I, IV, V en VI: verklaring voor recht en verboden

4.27. De conclusie op grond van bovenstaande is dat Aldi tegenover [eiser01] onrechtmatige hinder veroorzaakt. De vordering van [eiser01] onder I. zal daarom worden toegewezen. De vorde-

ring van [eiser01] onder IV. zal worden toegewezen, voor zover de overschrijding van de geluidniveaus zien op de maximale geluidniveaus in de dagperiode. De vordering van [eiser01] onder V. zal worden toegewezen, voor zover de overschrijding van de geluidniveaus ziet op de maximale geluidniveaus uit de Vercammen-curve.

4.28. De door [eiser01] gevorderde dwangsommen zullen eveneens worden toegewezen, als prikkel voor Aldi tot nakoming van voornoemde veroordelingen. Het verweer van Aldi dat een prikkel tot nakoming niet nodig is, omdat de gemeente op het Activiteitenbesluit handhaaft, volgt de rechtbank niet. Een eventuele prikkel vanuit de gemeente ziet namelijk niet op de directe verhouding tussen [eiser01] en Aldi. Daarnaast is van belang dat [eiser01] heeft betwist dat de gemeente daadwerkelijk handhaaft, ondanks verzoeken van [eiser01] daartoe.

4.29. Los hiervan en ten overvloede overweegt de rechtbank dat Aldi ter zitting heeft aangegeven bereid te zijn haar broodleverancier erop aan te spreken dat er vóór 07.00 uur in de ochtend niet gelost en geladen mag worden. De rechtbank gaat ervan uit dat Aldi haar broodleverancier hierop aanspreekt.

Vordering II: materiële schade

4.30. [eiser01] vordert een schadevergoeding wegens verminderd woongenot. [eiser01] stelt dat door de toegebrachte onrechtmatige hinder zijn recht op ongestoord genot van zijn woning is aangetast. Dat verminderd woongenot levert vermogensschade op die voor vergoeding in aanmerking komt. Volgens [eiser01] moet voor het berekenen van die vermogensschade worden aangesloten bij de richtlijn die de Hoge Raad heeft gegeven in zijn uitspraak over de afhandeling van de aardbevingschade in Groningen⁶. Daarbij wordt uitgegaan van het verschil tussen de marktconforme huur die een huurder voor de woning zou hebben betaald in de situatie waarin bodembewegingen (kunnen) plaatsvinden en de marktconforme huur die een huurder voor de woning zou hebben betaald in de situatie waarin dat niet het geval is. [eiser01] verwijst in dit kader ook naar een uitspraak van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Middelburg van 8 april 2020⁷, waarin bij

deze richtlijn is aangesloten. [eiser01] schat de marktconforme huurprijs voor zijn woning in de situatie dat geen geluidshinder zou worden ondervonden op minimaal € 1.950,00 per maand en hij schat de schade wegens gederfd huurgenot op 35% van die marktconforme huurwaarde. [eiser01] vordert daarom dat Aldi wordt veroordeeld om vanaf 1 juli 2015 voor iedere maand tot en met de dag van de uitspraak een bedrag gelijk aan 35% van de marktconforme huur ad € 682,50 aan [eiser01] te vergoeden.

4.31. Aldi betwist dat voor de schadebegroting van het gederfd woongenot van [eiser01] kan worden aangesloten bij de systematiek van de Hoge Raad in de afhandeling van de aardbevingschade in Groningen. Daarnaast heeft [eiser01] zijn schadebegroting onvoldoende onderbouwd. [eiser01] heeft niet onderbouwd dat de marktconforme huurprijs € 1.950,00 zou bedragen en dat een vermindering van deze marktconforme huurprijs van 35% gerechtvaardigd zou zijn, zo stelt Aldi.

4.32. De rechtbank overweegt dat door de toegebrachte onrechtmatige hinder het recht van [eiser01] op ongestoord genot van zijn woning is aangetast. Het door [eiser01] verminderd woongenot levert vermogensschade op die voor vergoeding in aanmerking komt. De rechtbank sluit in deze zaak niet aan bij de richtlijn van de Hoge Raad voor afhandeling van de aardbevingschade in Groningen. Die richtlijn is daarvoor in deze zaak niet geschikt. De aard en hinderbeleving van geluidshinder is namelijk een ander vorm van hinder dan de trillingshinder die in Groningen en in voornoemde zaak van 8 april 2020 wordt ervaren. De rechtbank zal daarom de vermogensschade van [eiser01] schatten. De rechtbank schat de schade van [eiser01] op € 100,00 per maand vanaf 1 september 2015 tot en met de datum van het vonnis. Hoewel [eiser01] een vergoeding van de schade heeft gevorderd vanaf 1 juli 2015, staat vast dat [eiser01] pas per 1 september 2015 in de woning is komen wonen. Aldi heeft niet betwist dat [eiser01] de geluidshinder vanaf 1 september 2015 ervaart, zodat de rechtbank van die datum zal uitgaan.

4.33. De wettelijke rente kan niet geheel als gevorderd worden toegewezen. Immers, over de schadevergoeding die valt in de periode na datum van de dagvaarding is niet met terugwerkende kracht vanaf datum dagvaarding wettelijke rente verschuldigd. Voor de periode van 1 september 2015

6 ECLI:NL:HR:2019:1278

7 ECLI:NL:RBZWB:2020:7212

tot 1 augustus 2022 bedraagt de schadevergoeding € 8.300,00. De wettelijke rente zal worden toegewezen over dit bedrag vanaf de datum van de dagvaarding, zijnde 11 augustus 2022, tot de dag van volledige betaling.

Vordering III: immateriële schade

4.34. [eiser01] vordert daarnaast een vergoeding voor immateriële schade ter hoogte van € 15.000,00. [eiser01] stelt veel stress door de geluidsoverlast te ervaren, slecht te slapen en regelmatig hoofdpijn te hebben. De hinder heeft dus een negatieve invloed op zijn gezondheid en de gezondheid van zijn gezin. Door dit geestelijk letsel is [eiser01] in zijn persoon aangetast⁸. Het gaat om ernstige en langdurige geluidsoverlast. Het is een feit van algemene bekendheid dat langdurige blootstelling aan (laagfrequente) geluidsoverlast leidt tot de door [eiser01] ervaren klachten. Ter onderbouwing van die stelling verwijst [eiser01] naar een uitspraak van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Middelburg van 29 mei 2019⁹, waarin zou aangenomen dat het een vanzelfsprekendheid is dat geluidsoverlast leidt tot psychische klachten, zo stelt [eiser01].

4.35. Aldi voert verweer. Volgens Aldi heeft [eiser01] zijn psychische schade onvoldoende onderbouwd. De Hoge Raad¹⁰ heeft geoordeeld dat een vordering die ziet op persoonsaantasting kan worden toegewezen als in rechte kan worden vastgesteld dat geestelijk letsel bestaat waardoor iemand in zijn persoon is aangetast, wat in het algemeen slechts het geval zal zijn als sprake is van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld. [eiser01] heeft daartoe onvoldoende concrete gegevens aangevoerd: [eiser01] heeft zijn psychische klachten niet onderbouwd door een verklaring van een arts. Het is bovendien geen feit van algemene bekendheid dat (laagfrequente) geluidsoverlast psychische klachten kan veroorzaken.

4.36. De rechtbank overweegt dat volgens het hiervoor genoemde arrest van de Hoge Raad onderscheid moet worden gemaakt tussen een vergoeding voor geestelijk letsel en een vergoeding van nadeel voor 'aantasting in zijn persoon op andere wijze'. Degene die zich beroept op geestelijk letsel, zal voldoende concrete gegevens moe-

ten aanvoeren waaruit kan volgen dat in verband met de omstandigheden van het geval psychische schade is ontstaan, waartoe nodig is dat naar objectieve maatstaven het bestaan van geestelijk letsel kan worden vastgesteld. [eiser01] heeft onvoldoende aan de hand van concrete gegevens onderbouwd dat sprake is psychisch letsel. [eiser01] heeft geen verklaring van een arts overgelegd of met gegevens uit bijvoorbeeld zijn medisch dossier aangetoond dat hij zich in verband met geluidsoverlast tot een zorgverlener heeft gewend. Naar objectieve maatstaven kan het bestaan van geestelijk letsel niet worden vastgesteld.

4.37. Voor zover [eiser01] vergoeding van nadeel vordert wegens aantasting in zijn persoon op andere wijze, geldt het volgende. In voorkomend geval kunnen de aard en de ernst van de normschending meebrengen dat de in dit verband relevante nadelige gevolgen daarvan voor de benadeelde zo voor de hand liggen, dat een aantasting in de persoon kan worden aangenomen. Uit het rapport van [deskundige01] en de betekenis die de rechtbank daaraan heeft toegekend, volgt dat sprake is van schending van normen waardoor sprake is van jarenlange geluidsoverlast. Het ligt voor de hand dat [eiser01] daarvan psychisch onbehagen en stress heeft ondervonden en dat nog steeds ondervindt. Dit levert een aantasting in zijn persoon op. De rechtbank begroet de immateriële schade op een naar billijkheid vast te stellen bedrag van € 5.000,00. De gevorderde wettelijke rente zal over dit bedrag worden toegewezen, vanaf de dag van dagvaarding tot de dag van volledige betaling.

Vordering VII: buitengerechtelijke kosten

4.38. [eiser01] maakt aanspraak op vergoeding van buitengerechtelijke incassokosten. Voldaan dient te worden aan het vereiste¹¹ dat alleen redelijke kosten die in redelijkheid zijn gemaakt kunnen worden toegewezen. In dit geval is niet gebleken dat niet aan dit vereiste is voldaan, zodat de rechtbank de gevorderde vergoeding aan buitengerechtelijke kosten van € 925,00 zal toewijzen.

Vordering VIII: kosten voorlopig deskundigenbericht

4.39. [eiser01] vordert tot slot de kosten die hij voor het voorlopig deskundigenbericht heeft be-

8 Artikel 6:106 lid 1 sub b BW

9 ECLI:NL:RBZWB:2019:5155

10 ECLI:NL:HR:2019:376

11 Op grond van het Rapport BGK-integraal

taald, zijnde een bedrag van € 11.336,45 te vermeerderen met wettelijke rente¹². Aldi heeft hier tegen geen verweer gevoerd, reden waarom de rechtbank deze vordering zal toewijzen.

Vordering IX: proceskosten

4.40. Aldi is de partij die grotendeels ongelijk krijgt en zij zal daarom in de proceskosten worden veroordeeld. Tot aan dit vonnis worden de proceskosten aan de zijde van [eiser01] als volgt vastgesteld:

- kosten van de dagvaarding € 131,18
 - griffierecht € 1.301,00
 - salaris advocaat € 1.532,00 (2,00 punten × € 766,00)
 - nakosten € 173,00 (plus de verhoging zoals vermeld in de beslissing)
- Totaal € 3.137,18

5. De beslissing

De rechtbank

5.1. verklaart voor recht dat Aldi onrechtmatige geluidhinder heeft toegebracht aan [eiser01];

5.2. veroordeelt Aldi om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 100,00 per maand vanaf 1 september 2015 tot en met 16 augustus 2023 aan materiële schade, te vermeerderen met de wettelijke rente zoals bedoeld in artikel 6:119 BW over een bedrag van € 8.300,00 vanaf 11 augustus 2022 tot aan de dag van volledige betaling;

5.3. veroordeelt Aldi om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 5.000,00 wegens immateriële schade, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf 11 augustus 2022 tot de dag van volledige betaling;

5.4. verbiedt Aldi om de geluidwaarden zoals omschreven in artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit, voor zover deze zien op de maximale geluidniveaus overdag, te overschrijden, op straffe van een dwangsom van € 1.500,00 per (gedeelte van de) dag dat Aldi hieraan niet voldoet, met een maximum van € 100.000,00;

5.5. verbiedt Aldi om de maximale geluidnormen van de Vercammen-curve te overschrijden, op straffe van een dwangsom van € 1.500,00 per (gedeelte van de) dag dat Aldi hieraan niet voldoet, met een maximum van € 100.000,00;

5.6. bepaalt dat bij samenloop van overschrijdingen als genoemd onder 5.3 en 5.4 eenmaal een dwangsom verschuldigd wordt;

5.7. veroordeelt Aldi om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 925,00 aan buitengerechtigde incassokosten, te vermeerderen met de wettelijke rente zoals bedoeld in artikel 6:119 BW vanaf 11 augustus 2022 tot de dag van volledige betaling;

5.8. veroordeelt Aldi om aan [eiser01] te betalen een bedrag van € 11.336,45 aan kosten voor het voorlopig deskundigenbericht, te vermeerderen met de wettelijke rente zoals bedoeld in artikel 6:119 BW vanaf 11 augustus 2022 tot de dag van volledige betaling;

5.9. veroordeelt Aldi in de proceskosten, aan de zijde van [eiser01] tot dit vonnis vastgesteld op € 3.137,18, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe. Wordt bij niet-betaling het vonnis daarna betekend, dan moet Aldi € 90,00 extra betalen plus de kosten van betekening;

5.10. verklaart dit vonnis – tot zover – uitvoerbaar bij voorraad;

5.11. wijst het meer of anders gevorderde af.

NOOT

Inleiding

Deze zaak begint met de vraag of sprake is van onrechtmatige geluidshinder. Bij positieve beantwoording daarvan is de vervolgvraag welke (materiële en/of immateriële) schade voor vergoeding in aanmerking komt en op welke wijze deze schade moet worden begroot. Wat de uitspraak met name het bespreken waard maakt, is het oordeel van de rechtbank over materiële schadevergoeding wegens verminderd woongenot. Op welke wijze dient deze schade te worden begroot? Ligt het voor de hand om bij de begroting daarvan aan te knopen bij de richtlijn die de Hoge Raad heeft gegeven in zijn uitspraak over het begroten van verminderd woongenot als gevolg van trillingen door gaswinning in Groningen (HR 19 juli 2019, «JA» 2020/1)? Of is die richtlijn inderdaad, zoals de rechtbank oordeelt, niet geschikt voor de begroting van dit schadegeval? Alvorens op deze vragen in te gaan, staan wij hieronder eerst kort stil bij het leerstuk van onrechtmatige hinder.

12 Op grond van artikel 237 Rv dan wel artikel 6:96 lid 2 onder b BW

Onrechtmatige geluidshinder

Art. 5:37 BW bepaalt dat de eigenaar van een erf niet in een mate of op een wijze die volgens art. 6:162 BW onrechtmatig is, aan eigenaars van andere erven hinder mag toebrengen, zoals door (onder andere) het verspreiden van rumoer, trillingen of stank. Of het veroorzaken van hinder onrechtmatig is, is volgens vaste rechtspraak afhankelijk van de aard, de ernst en de duur van de hinder en de daardoor veroorzaakte schade in verband met de verdere omstandigheden van het geval, waaronder ook de plaatselijke omstandigheden (HR 3 mei 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0235). Daarbij is het beschikbaar over of juist het ontbreken van een publiekrechtelijk vereiste vergunning niet zonder meer bepalend voor het antwoord op de vraag of volgens een bepaalde derde sprake is geweest van onrechtmatige hinder (HR 16 juni 2017, «JA» 2017/103). Als degene die hinder ervaart zich ter plaatse heeft gevestigd na het tijdstip waarop de hinder is begonnen, zal diegene een zekere mate van hinder eerder hebben te accepteren (HR 18 september 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC2704). Blijkens r.o. 4.1 is de rechtbank van de juiste rechtsopvatting uitgegaan door aan bovengenoemde maatstaf te toetsen. Om vast te stellen of sprake is van onrechtmatige geluidshinder loopt de rechtbank de volgende vragen af: is er sprake van objectieve geluidshinder en zo ja, is de geluidshinder onrechtmatig? Aan de hand van de overgelegde deskundigenrapporten worden beide vragen bevestigend beantwoord. Ook dit oordeel lijkt begrijpelijk. Tot zover niet veel spannings, zodat dit verder geen bespreking behoeft.

Verminderd woongenot

Eenieder heeft recht op ongestoord woongenot (art. 8 EVRM en art. 10 Gw). Verminderd woongenot lijkt een gemis van onstoffelijk voordeel dat tot immateriële schade zou kunnen worden gerekend. Als iemand voor het verkrijgen van dat onstoffelijk voordeel echter gerichte uitgaven heeft gedaan (zoals in het geval van woongenot het betalen van huur, koopprijs of hypotheekrente) die hun doel hebben gemist, kan dit wel degelijk worden gekwalificeerd als materiële schade (HR 28 januari 2005, «JA» 2005/25).

Al onder het oude recht viel volgens de Hoge Raad onder het onrechtmatige daadregime ook schade wegens 'ontneming of vermindering van het genot, waarop iemand krachtens tot zijn ver-

mogen behorende rechten aanspraak vermag te maken'. Het ging toen om gevallen van verminderd woongenot vanwege stankoverlast door een vervuilde beek (HR 29 januari 1937, *NJ* 1937/570) en geluidsoverlast van een studenten-sociëteit (HR 31 december 1937, *NJ* 1938/517). Uit recentere rechtspraak blijkt dat ook onder het huidige recht voor verminderd woongenot materiële schadevergoeding wordt toegewezen. Bijvoorbeeld bij langdurige geluids-, trillings-, stank- en stofoverlast door een bedrijf (rb. Arnhem 14 maart 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BA1802), trillingshinder door treinverkeer (rb. Zeeland-West-Brabant 8 april 2020, ECLI:NL:RBZWB:2020:7212), overlast van buren die onder meer hondenpoep en etenswaren over de schutting gooiden (rb. Zeeland-West-Brabant 29 juni 2016, ECLI:NL:RBZWB:2016:3984) en overlast door aardbevingstrillingen (HR 15 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1534).

Wijze van schadebegroting

Eenmaal vastgesteld dat verminderd woongenot als materiële schade in aanmerking komt, is de volgende vraag hoe de rechter deze schade moet begroten.

Op grond van art. 6:97 BW begroot de rechter de schade op de wijze die het meest met de aard ervan in overeenstemming is en heeft de rechter ook de vrijheid de schade te schatten als deze niet nauwkeurig kan worden vastgesteld. Uitgangspunt in de rechtspraak is dat de waarde van het gemiste voordeel moet worden gesteld op de voor het verkrijgen daarvan gedane uitgaven die hun doel hebben moeten missen (HR 28 januari 2005, «JA» 2005/25). Gemaakte kosten komen voor vergoeding in aanmerking evenredig aan de mate waarin het onstoffelijke voordeel is gemist. Wanneer het gemiste voordeel zeer gering is of het voordeel maar een korte periode is gemist, wordt geen schadevergoeding toegekend (HR 5 december 2008, «JA» 2009/37). Hoe vertaalt dit zich dan naar het begroten of (als het niet nauwkeurig kan worden vastgesteld) het schatten van verminderd woongenot? Hoewel er rechtspraak bestaat waarin wordt aangeknoopt bij de daadwerkelijke woonlasten, zoals de hypotheek (rb. Zeeland-West Brabant 29 juni 2016, ECLI:NL:RBZWB:2016:3984), lijkt dit geen adequate begrotingsmaatstaf, omdat dit tot willekeurige uitkomsten kan leiden. Een woningeigenaar die zijn huis grotendeels heeft afgelost zou dan immers aanzienlijk minder vergoed krijgen dan zijn

buurman met (bijvoorbeeld) een afllossingsvrije hypotheek, die meer kosten maakt ter verwezenlijking van het onstoffelijke voordeel, terwijl zijn gederfde woongenot vrijwel hetzelfde is (vgl. concl. A-G 10 mei 2019, «JA» 2020/1, r.o. 4.8.19, en M. Th. Beumers, 'Schadevergoeding voor gederfd woongenot', in *NTBR* 2017/27).

Vanwege de grootschaligheid van de Groningse aardbevingsproblematiek heeft de Hoge Raad daarvoor in zijn arrest uit 2019 (HR 19 juli 2019, «JA» 2020/1) in antwoord op prejudiciële vragen een richtlijn gegeven om de schatting van de schade wegens verminderd woongenot hanteerbaar te maken. Als het gaat om gederfd woongenot van de bewoner die eigenaar is, kan daarbij in beginsel worden uitgegaan van het verschil in marktconforme huur dat de woning (kort gezegd) zou opbrengen met en zonder het risico op aardbevingen. Gaat het om gederfd woongenot van een huurder, dan zal de schade kunnen worden vastgesteld op het verschil in marktconforme huur in de situatie dat aardbevingen hebben plaatsgevonden en nog kunnen plaatsvinden, en de door de huurder daadwerkelijk betaalde huur.

Toepassing in deze zaak

Eiser in kwestie is eigenaar van de woning boven de Aldi. Hij vorderde een schadevergoeding voor verminderd woongenot van € 682,50 per maand bestaande uit een percentage van 35% huurverschil (van een gestelde marktconforme huurprijs van € 1.950), conform de door de Hoge Raad gehanteerde richtlijn voor de afhandeling van Groningse aardbevingschade. Overigens blijkt uit het verweer van Aldi dat eiser het verschil in huurprijs niet heeft onderbouwd door bijvoorbeeld een makelaarsbrief. Onduidelijk is waar het gestelde percentage huurvermindering en de gestelde marktconforme huurprijs op zijn gebaseerd.

De rechtbank wijst deze schadebegroting volgens de richtlijn af; volgens haar is die richtlijn in deze zaak niet geschikt omdat de aard en beleving van geluidshinder een andere vorm van hinder is dan de trillingshinder die in het *Groningen*-arrest werd ervaren. De rechtbank schat de schade vervolgens op een bedrag van € 100 per maand. De eerste vraag die daarbij rijst is of deze richtlijn inderdaad niet voor deze zaak geschikt is, zoals de rechtbank oordeelt. Overtuigt het argument dat de aard en beleving van geluidshinder een andere vorm van hinder is dan de trillingshinder

die in Groningen is ervaren? Uiteraard is het ervaren van harde geluiden in huis anders dan het in angst leven voor trillingen die mogelijk ook fysieke schade aan het huis zullen toebrengen. Anderzijds maken beide vormen van hinder inbreuk op het ongestoord woongenot. Bovendien, als eenmaal is geoordeeld dat er sprake is van onrechtmatige hinder en verminderd woongenot – door welke oorzaak dan ook – gaat het alleen om de vraag hoe de schade moet worden vastgesteld. Is het dan niet praktisch om de richtlijn van de Hoge Raad ook voor het bepalen van verminderd woongenot als gevolg van geluidshinder toe te passen?

Bestudering van de uitspraak van de Hoge Raad in de *Groningen*-zaak leert dat hij deze richtlijn specifiek op aardbevingschade heeft toegepast. De benadering die de Hoge Raad kiest ter begroting van de schade is echter niet nieuw. Die benadering komt ook al voor in het bestuursrecht bij planschade en nadeelcompensatie (vgl. M.Th. Beumers, 'Schadevergoeding voor gederfd woongenot', in *NTBR* 2017/27 en de daar genoemde bronnen) en is in het verleden ook al toegepast voor het begroten van gederfd woongenot in andere hinderzaken (vgl. rb. Zeeland-West-Brabant 8 april 2020, ECLI:NL:RBZWB:2020:7212, en rb. Arnhem 14 maart 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BA1802). Wat ons betreft zou het niet onlogisch zijn om daar ook in dit geval bij aan te sluiten. Het vormt immers een begrotingswijze die enigszins meetbaar is en die tot eenvormige afhandeling van dergelijke schade leidt. Als de hinder erg genoeg is, zal dat zich meteen vertalen in een lagere huurprijs die de bewoner bereid zou zijn te betalen. Anderzijds kan het zijn dat de te maken kosten ter vaststelling van de marktconforme huur met én zonder geluidsoverlast niet opwegen tegen het toe te wijzen bedrag.

Als ervan wordt uitgegaan dat de richtlijn niet van toepassing is, dan dient de schade inderdaad 'gewoon' op basis van art. 6:97 BW te worden geschat. Dat doet de rechtbank ook en hij komt op een bedrag van € 100 per maand. Uit de uitspraak blijkt echter niet hoe de rechtbank op dit bedrag komt. Ook bij schatting van de schade geldt dat de rechter zijn beslissing zodanig dient te motiveren dat deze voldoende inzicht geeft in de daaraan ten grondslag liggende gedachtegang om de beslissing voor partijen en derden controleerbaar en aanvaardbaar te maken (HR

13 juli 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA7215). Had de rechtbank de maatstaf uit de richtlijn gehanteerd, dan had hij de eigenaar een bewijsopdracht kunnen geven ter vaststelling van de omvang van de verminderde huurprijs. De vraag rijst of de rechter deze bewijsopdracht heeft willen omzeilen door zelf te schatten. Eiser had een huurvermindering van € 682,50 per maand gevorderd, hetgeen enigszins hoog lijkt voor de geluidsoverlast waar hier sprake van was. Niet ondenkbaar is dat de rechter met toekenning van € 100 per maand toch rekening heeft gehouden met het bedrag dat volgens hem de waarde van het verschil in marktconforme huur was met en zonder de geluidshinder. Hij zal bij het vaststellen van het bedrag immers toch een referentiekader moeten hebben gehanteerd.

Immateriële schade

Is er tot slot, naast toewijzing van materiële schade als gevolg van verminderd woongenot, ook plaats voor toewijzing van immateriële schade? Beide schadeposten kunnen inderdaad naast elkaar bestaan. De vergoeding van materiële schade dient ter compensatie van de afwezigheid van woongenot en de vergoeding van immateriële schade ter compensatie van de ergernis en gederfde levensvreugde over het feit dat het woongenot door ernstige onrechtmatige hinder gedurende langere periode afwezig is geweest (rb. Arnhem 14 maart 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BA1802). Immateriële schadevergoeding kan worden toegekend als de aantasting van het woongenot zo ernstig is dat deze leidt tot een aantasting in de persoon 'op andere wijze' als bedoeld in art. 6:106 lid 1 aanhef en onder b BW. Daarvan is in ieder geval sprake als de benadeelde geestelijk letsel heeft opgelopen, of als de benadeelde op een andere wijze in zijn persoon is aangetast. In het eerdergenoemde arrest van de Hoge Raad over aardbevingsschade is geoordeeld dat de enkele vaststelling dat iemand in het aardbevingsgebied woont en schade lijdt in combinatie met een persoonlijke verklaring over zijn beleving van de invloed van de aardbevingen op hem, onvoldoende is. In beginsel zal de benadeelde deze aantasting in zijn persoon met concrete gegevens moeten onderbouwen. In voorkomend geval kan de rechter oordelen dat de aard en de ernst van de normschending meebrengen dat de in dit verband relevante nadelige gevolgen daarvan voor de benadeelde zo voor de hand liggen,

dat een aantasting in de persoon kan worden aangenomen (HR 19 juli 2019, «JA» 2020/1, r.o. 2.13.7).

De rechtbank overweegt in de onderhavige zaak dat uit het deskundigenrapport blijkt dat sprake is van jarenlange geluidsoverlast en het 'voor de hand ligt' dat eiser daarvan psychisch onbehagen en stress ondervindt. Als dit oordeel van de rechtbank tegen de overweging van de Hoge Raad wordt aangehouden dat de benadeelde dit in beginsel aan de hand van concrete gegevens moet onderbouwen, lijkt de uitspraak van de rechtbank op dit punt wellicht wat te kort door de bocht. Uit de uitspraak blijkt in ieder geval niet dat eiser de aantasting in zijn persoon met concrete gegevens heeft onderbouwd. Men kan zich afvragen of de hinder zoals hier ondervonden zodanig was dat de aantasting in de persoon inderdaad zo voor de hand lag, in aanmerking genomen dat de rechter het verminderd woongenot hier slechts op € 100 (ten opzichte van het gevorderde circa € 700) schatte.

mr. T. Riyazi
advocaat bij NN Advocaten

mr. L. Schuurs
advocaat bij NN Advocaten

Overheidsaansprakelijkheid

124

Wanneer kan een levenslang gestrafte om aanbieden re-integratieactiviteiten vragen?

Rechtbank Den Haag
21 juli 2023, nr. C/09/648241 / KG ZA 23/440,
ECLI:NL:RBDHA:2023:10779
(mr. Hoekstra-van Vliet)

Kort geding. Levenslange gevangenisstraf. Advies aanbidding re-integratie activiteiten.

[EVRM art. 3]

Eiser wordt in 2004 tot een levenslange gevangenisstraf veroordeeld. In 2022 wordt aan de minister voor Rechtsbescherming verzocht om op basis van het Besluit ACL (Adviescollege Levenslanggestraften) opdracht te geven aan het ACL een advies uit te brengen over het aanbieden van re-integratieactiviteiten aan eiser. De minister wijst het verzoek af.

In kort geding vordert eiser de Staat te veroordelen om een advies bij het ACL in te winnen omtrent het aanbieden van re-integratieactiviteiten.

De rechter kijkt naar de toepasselijkheid van art. 3 EVRM. Op zichzelf staat dit artikel levenslange gevangenisstraf toe, maar strijd met dit artikel is mogelijk indien er geen reële mogelijkheid tot herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf bestaat, die in de daarvoor in aanmerking komende gevallen kan leiden tot verkorting van de straf of (voorwaardelijke) invrijheidstelling. Het Besluit ACL scheidt een beleidskader voor een herbeoordeling.

Het verzoek van eiser komt erop neer dat hij eerder dan na 25 jaar een verzoek doet. Volgens eiser zou hij op basis van de huidige strafmogelijkheden veroordeeld zijn tot dertig jaar en zou hij nu al (na twintig jaar) vervroegd vrij zijn gekomen. De rechter oordeelt dat het niet aan de Staat is om de destijds veroordeling door de strafrechter te duiden. De Staat moet een onherroepelijke veroordeling volgens de wettelijke regels ten uitvoer leg-

gen. Daarom valt niet in te zien waarom de Staat eerder dan in 2027 zou moeten overgaan tot het vragen van advies aan het ACL. Dat eiser een grote persoonlijke ontwikkeling heeft doorgemaakt maakt dit niet anders. Ook het ontbreken van een recidiverisico betekent niet zonder meer dat eiser al in aanmerking zou moeten komen voor re-integratieactiviteiten. Het ACL toetst immers niet alleen het recidiverisico en de persoonlijke ontwikkeling van de veroordeelde, maar ook de impact op de slachtoffers en nabestaanden. De gevorderde veroordeling wordt afgewezen.

[eiser], verblijvende in de Penitentiaire Inrichting te [plaats], eiser, advocaten mr. C.M.G.M. Raafs te Sittard en mr. J.J.H.M. de Crom te Maastricht, tegen: de Staat der Nederlanden (Ministerie van Justitie en Veiligheid) te Den Haag, gedaagde, advocaat mr. C.M. Bitter te Den Haag. Partijen worden hierna respectievelijk aangeduid als ‘[eiser]’ en ‘de Staat’.

1. De procedure

(...)

2. De feiten

Op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting wordt in dit geding van het volgende uitgegaan.

2.1. Bij vonnis van deze rechtbank van 19 maart 2003 is [eiser] veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van twintig jaar voor tweevoudige moord, poging tot doodslag, poging tot zware mishandeling, bedreiging met enig misdrijf tegen het leven gericht en mishandeling.

2.2. Het Gerechtshof Den Haag (hierna ‘het hof’) heeft [eiser] in een arrest van 1 juni 2004 (hierna ‘het arrest’) veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. In dit arrest is voor zover hier van belang het volgende opgenomen:

‘(...)

In het Pieter Baan Centrum is de verdachte onderzocht.(...) Uit dat rapport leidt het hof af dat de verdachte, wellicht mede onder invloed van de gevolgen van veel gokken, anderen meer en meer is gaan zien als objecten, als struiken die hij kan kappen zodra hij vindt dat ze in de weg staan. Ter